

**Міністерство освіти і науки України
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Географічний факультет
Кафедра економічної та соціальної географії**

**Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
Wydział Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej**

**Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy im. Jana Długosza
w Częstochowie
Wydział Nauk Społecznych**

СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ ЧИННИКИ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

**Матеріали X Міжнародної науково-практичної
інтернет-конференції
(м. Луцьк, 15–16 травня 2025 р.)**

**Луцьк
2025**

Рекомендовано до друку Вченою радою географічного факультету
Волинського національного університету імені Лесі Українки
(протокол № 9 від 12 травня 2025 р.)

Рецензенти:

Нємець Л. М. – доктор географічних наук, професор, завідувач кафедри соціально-економічної географії і регіонознавства Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна;

Матвійчук Л. Ю. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри туризму та готельно-ресторанної справи Луцького національного технічного університету

Суспільно-географічні чинники розвитку регіонів : матеріали
С 90 Х Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції / за ред. Ю. М. Барського та В. Й. Лажніка, м. Луцьк, 15–16 травня 2025 р. Луцьк : ФОП Мажула Ю. М., 2025. 215 с.

ISBN 978-617-8279-53-0

У збірнику висвітлюються проблеми сучасної географічної та економічної науки, які були розглянуті на Х Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції. Розкриваються питання теорії та методології географічних досліджень, регіональних економічних студій, регіонального розвитку та просторового планування, освітніх технологій у географії та економіці, а також проблеми суспільно-географічних, природно-географічних, рекреаційно-туристських досліджень Волині та прилеглих територій.

Для широкого кола фахівців, які працюють у сфері географії, економіки, державного управління, освіти, рекреації та туризму, краєзнавства. Видання також буде корисним для вчителів, аспірантів та студентів, а також усіх, хто цікавиться проблемами регіональних досліджень.

ISBN 978-617-8279-53-0

© Волинський національний університет
імені Лесі Українки, 2025

© Колектив авторів, 2025

ОЦІНКА СУЧАСНОГО СТАНУ ДЕМОГРАФІЧНОГО РОЗВИТКУ МІСТА ЛУЦЬКА (2001–2024 РОКИ)

Місто Луцьк, як адміністративний центр Волинської області, є важливим осередком соціально-економічного та культурного розвитку регіону. Демографічний розвиток міста відображає загальні тенденції урбанізації, міграційних процесів та соціально-економічних змін в Україні. У період із 2001 до 2024 рр. демографічна ситуація в Луцьку зазнавала впливу як загальнонаціональних, так і регіональних факторів, включаючи економічні кризи, міграцію, війну та урбанізаційні процеси.

Чисельність населення та її динаміка. За даними перепису населення 2001 р., середній вік населення Луцька становив 34,9 роки, при цьому середній вік чоловіків був на 3,1 роки менший, ніж у жінок (33,2 проти 36,3) [1]. У 2014 р. Луцьк посідав 31 місце за чисельністю населення серед міст України [1]. Станом на 1 серпня 2020 р. чисельність населення міста становила 217 486 осіб, що складало 20,8 % населення Волинської області [2]. Однак, за інформацією Луцької міської ради, станом на 1 січня 2023 р. чисельність населення Луцької міської територіальної громади становила 243 482 осіб [2]. Це зростання частково пояснюється приєднанням до громади прилеглих сільських територій у 2019 р., зокрема Прилуцького, Жидичинського, Боголюбського та Княгининівського старостинських округів [2].

Проте, у 2024 р. спостерігалось зменшення чисельності населення міста. Згідно з даними, опублікованими на сайті Луцької міської ради, чисельність населення Луцька скоротилася на 256 осіб порівняно з попереднім роком [2]. Це свідчить про тенденцію до депопуляції, яка є характерною для багатьох міст України через низьку народжуваність, високу смертність та міграційні втрати.

Вікова структура населення. Вікова структура населення Луцька у 2001 р. демонструвала відносно молодий профіль, із середнім віком 34,9 роки [1]. Проте, як і в Україні загалом, у місті відбувалося поступове старіння населення. За даними перепису 2001 р., частка осіб старше 65 років була меншою порівняно з молодшими віковими групами, але тенденція до збільшення цієї частки зберігалася [1]. У 2020-х роках через зниження народжуваності та зростання тривалості життя частка осіб похилого віку ймовірно зросла, хоча точних даних за 2024 р. немає.

Молодь (віком до 35 років) становить значну частину населення Луцька, що зумовлено наявністю закладів вищої освіти та можливостей для працевлаштування. Проте, за результатами урбаністичного дослідження 2024 р., війна вплинула на культурний запит молоді, зменшивши їхню активність у відвідуванні культурних заходів [3]. Це може вказувати на психологічні та соціальні зміни в цій демографічній групі.

Народжуваність і смертність. Народжуваність у Луцьку, як і в Україні загалом, залишалася низькою протягом 2001–2024 рр. За даними Інституту демографії та соціальних досліджень, кількість новонароджених в Україні компенсує лише 52,6 % померлих, що вказує на несприятливі умови для демографічного відтворення [4]. У Луцьку ця тенденція також спостерігається. Низька народжуваність зумовлена економічною нестабільністю, високим рівнем трудової міграції та зміною соціальних цінностей, зокрема зменшенням кількості дітей у сім'ях.

Смертність у місті залишалася відносно стабільною, але з тенденцією до зростання через старіння населення та вплив зовнішніх факторів, таких як пандемія COVID-19 у 2020–2022 рр. та наслідки війни, розпочатої росією у 2022 р. Війна

посилила демографічні виклики, зокрема через втрати населення та вимушену міграцію [4].

Міграційні процеси. Міграція є одним із ключових факторів, що впливають на демографічний розвиток Луцька. У 2001–2014 рр. місто було привабливим для внутрішньої міграції завдяки своєму статусу обласного центру та розвиненій інфраструктурі [1]. Однак після 2014 р., а особливо після повномасштабного вторгнення росії у 2022 р., Луцьк зіткнувся з відтоком населення. Значна частина мігрантів, зокрема діти та підлітки, виїхали за кордон, що може призвести до довгострокових демографічних втрат [5].

Водночас Луцьк залишався привабливим для внутрішньо переміщених осіб (ВПО) з інших регіонів України, особливо зі східних і південних областей, через відносну безпеку та розвинену інфраструктуру [2]. Це частково компенсувало втрати населення, але створило додаткове навантаження на соціальні служби міста.

Прогнози та виклики. Демографічні прогнози для Луцька залишаються обережними. Згідно з загальнонаціональними тенденціями, чисельність населення України буде скорочуватися й становитиме від 24 млн до 32 млн на 1 січня 2030 р. за умови збереження поточних трендів [4]. Для Луцька це означає потенційне зменшення чисельності населення через низьку народжуваність і міграційні втрати. Водночас розвиток міста як туристичного та культурного центру може сприяти залученню нових мешканців [5]. Основними викликами є: низька народжуваність, міграція, старіння населення, вплив війни.

Висновки. Демографічний розвиток Луцька у 2001–2024 роках характеризується поступовим зменшенням чисельності населення, старінням вікової структури, низькою народжуваністю та значними міграційними втратами. Незважаючи на це, місто залишається привабливим завдяки розвиненій інфраструктурі, культурному потенціалу та економічним можливостям. Для забезпечення сталого демографічного розвитку необхідно впроваджувати комплексні заходи, спрямовані на підвищення народжуваності, підтримку молоді, інтеграцію мігрантів і покращення якості життя. Подальші дослідження та розробка місцевих стратегій сприятимуть подоланню демографічних викликів і зміцненню позицій Луцька як сучасного європейського міста.

Список використаних джерел: 1. Населення Луцька. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/> 2. Офіційний сайт Луцької міської ради. URL: <https://www.lutskrada.gov.ua/> 3. Урбаністичне дослідження міста Луцьк. *Algorytm*. URL: <https://algorytm.ngo/research/lutsk/> 4. Інститут демографії та соціальних досліджень. URL: <https://idss.org.ua/> 5. Інформаційний портал lutsk.rayon.in.ua. URL: <https://lutsk.rayon.in.ua/>.

УДК 911.375.634

Сук Олена, Залуська Марія, Поручинський Володимир
sukstella@gmail.com; zaluskamarijka@gmail.com; poruchynsky@gmail.com
Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк

РОЗВИТОК МІСЬКИХ АГЛОМЕРАЦІЙ УКРАЇНИ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Основними осередками сучасного суспільного життя виступають міські агломерації. Вони являють собою локальні системи розселення найвищого рівня, що характеризуються зближенням і навіть територіальним об'єднанням населених

ЗМІСТ

ІСТОРІЯ, ТЕОРІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ РЕГІОНІВ

Пугач Сергій	Територіальні аспекти дослідження соціальних інтернет-мереж	3
Дронова Олена	Екологічний слід як маркер екологічної та економічної безпеки	5
Нємець Олексій	Socio-geographical aspects of the evolution of the creative economy	9
Влах Мирослава	Географічне назовництво й геополітика	13
Овчаренко Гліб, Сегіда Катерина Криволапов Валерій	Про різноманіття визначення та суть ідентичності як ресурсу для розвитку регіонів	17
Маковецька Лариса	Обґрунтування методики суспільно-географічного аналізу людського капіталу	19
Потапова Алла	Соціально-економічний розвиток територій у науково-теоретичному контексті формування освітніх програм вищих навчальних закладів	22
	Зниклі села Волинської області	25

ГАЛУЗЕВІ СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ РЕГІОНІВ

Лажнік Володимир	Динаміка та сучасний стан зовнішньої торгівлі товарами між Україною та Іспанією	27
Грицевич Володимир	Методика метризації соціально-економічного стану регіонів із метою оцінки їх потенціалів	31
Pohrebnyi Taras	The Development of Greenfield Projects in the World	33
Pohrebnyi Taras	The Involvement of Greenfield Lands in Ukrainian Post-War Reconstruction	35
Слащук Андрій	Оцінка сучасного стану демографічного розвитку міста Луцька (2001–2024 роки)	37
Сук Олена, Залуська Марія, Поручинський Володимир Яроменко Оксана	Розвиток міських агломерацій України в умовах децентралізації	38
Волков Денис, Ключко Людмила Гаверіков Артем, Телебєнєва Євгенія Кощук Ольга	Житлове господарство Рівненщини: суспільно-географічний аспект	40
	Стан і перспективи розвитку роздрібної торгівлі Харківської області	42
	Територіальні особливості виробництва кукурудзи в Україні	46
	Проблеми та перспективи розвитку галузей рослинництва Рівненської області	50
Сосницька Ярослава	Агрокластери як інноваційна форма розвитку агробізнесу в Україні	53

РЕГІОНАЛЬНИЙ РОЗВИТОК І ПРОСТОРОВЕ ПЛАНУВАННЯ

Гукалова Ірина	Пріоритети просторового планування ЄС та їх сприйняття в Україні в умовах війни	56
Палеха Юрій, Маслова Марія	Функціональне зонування як інструмент регулювання просторового розвитку територіальних громад і населених пунктів	58
Ходико Дмитро	Оцінка ступеня поляризації розвитку регіонів та громад із використанням тесту Ешмана	60
Сегіда Катерина, Чехов Сергій	Теоретичні аспекти використання гравітаційної моделі Хаффа для оптимізації просторової структури системи споруд цивільного захисту населення м. Харкова	63
Хоменко Діана	Просторові та перцепційні трансформації прифронтових міст на прикладі Лиману Донецької області	67
Омельченко Наталя	Післявоєнне відновлення слабоурбанізованих територій (на прикладі Херсонської області)	70
Кравченко Катерина	До питання теоретичних та прикладних досліджень міських агломерацій	73
Нікон Ольга	Проблеми та перспективи використання перцепційного підходу при вдосконаленні міських просторів	77
Маляренко Костянтин	До питання стійкості економічного потенціалу регіону	80
Бобир Владислав	Ідентичність міста у цифровому просторі: потенціал впровадження регіонального домену .kyiv	83
Кравченко Катерина	Модель реалізації функцій міської агломерації: теоретико-методологічні засади та стратегічні орієнтири	85
Колосов Сергій, Телебєнєва Євгенія	Вплив війни на експортний потенціал України	91
Сябренко Олег	Відновлювана енергетика у розвитку регіонів України: стратегічні орієнтири	94
Маковецька Лариса, Баранчук Фаїна	Виклики міжмуніципального співробітництва в сучасних умовах (на матеріалах Луцької міської територіальної громади)	95
Слащук Андрій, Трофимчук Денис	Соціально-економічні чинники розвитку міста Луцька впродовж 1991–2024 років	97

РЕГІОНАЛЬНІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ СТУДІЇ

Жаронкін Валентин	Міграційні стратегії українських ромів у країнах Європи	99
Перевозник Анастасія, Мандрик Ірина	Проблеми внутрішньо переміщених осіб в Україні в умовах війни	100
Венгрин Дар'я	До питання вимушених міграцій українців як чинника зміни розселенської структури (на прикладі країн ЄС)	103

Думнов Олександр	Особливості запровадження інституційного підходу в регулюванні ринку праці	105
Залуська Марія	Освітні та трудові виклики для українських біженців за кордоном	108
Сук Олена	Вплив збройних конфліктів на динаміку вимушеної міграції	109
Сук Олена, Залуська Марія, Музичук Юрій, Слащук Андрій	Міграція молоді з України: основні причини	111

ПРИРОДНО-ГЕОГРАФІЧНІ ЧИННИКИ ТА РЕСУРСИ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

Khilchevskiy Valentyn, Hou Jingyao, Zabokrytska Myroslava	China's water resources: status, use and management	113
Тарасюк Ніна, Малащук Петро	Зміна температури повітря в Україні: причини та наслідки	117
Павловська Тетяна	Багаторічна (1974–2023 рр.) динаміка місячних сум опадів на метеостанції Луцьк (Волинська область, Україна)	119
Карпюк Зоя, Чижевська Лариса, Качаровський Роман, Чижевський Тадеуш	Природоохоронні об'єкти басейну річки Полонка	123
Щесюк Єлизавета, Стельмах Валентина	Аналіз гідрологічних особливостей річки Інгулець	126

РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТСЬКІ РЕСУРСИ ТА ЧИННИКИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В РЕГІОНАХ

Смирнов Ігор, Любіцева Ольга	Гендерний чинник у геополітичній, суспільно-господарській та культурно-освітній сферах Гетьманщини (туристичний контекст)	130
Smyrnov Ihor, Lyubitseva Olha	Polskie nekropolie w Polsce i w Ukrainie jako zasoby turystyczne i czynnik rozwoju ukraińsko-polskiej turystyki po wojnie	135
Ільїн Леонід	Регіональний розвиток туризму: програмно-цільовий аспект	144
Стешенко Леся, Савченко Ірина	Основні тенденції гейміфікації туризму	147
Гоцька Владислава, Гринюк Діана	Інстаграмність як фактор розвитку рекреаційно-туристських ресурсів: просторовий аналіз українських дестинацій	150
Майстер Андрій, Куницький Михайло	Проблема овертуризму в країнах Європи	153
Смик Оксана	Гастрономічний туризм: роль закладів харчування у формуванні туристичного досвіду	156
		211

Джаман Ярослав	Народні доми – важливий ресурс і чинник розвитку етнічного туризму (на прикладі міста Чернівці)	158
Питуляк Мирослава, Питуляк Микола Похила Юрій, Поплавська Інна Ільїна Ольга	Рекреаційно-оздоровчі ліси Хустського ЛДГ: сучасний стан та використання	159
	Малі міста Тернопільської області як об'єкти туристичної активності	162
	Геопросторовий аналіз, типізація й можливості застосування озерних сапропелів Рівненської області у санаторно-курортному господарстві	165
Зінчук Борис, Новосад Оксана Єрко Ірина, Мельник Надія, Качаровський Роман, Яцуняк Віктор Гоц Тетяна, Потапова Алла Потапова Алла, Семенюк Роман	Туристсько-рекреаційний потенціал Ковельського району: ресурси, можливості, перспективи	169
	Музейні установи Ковельського району Волинської області як елементи індустрії гостинності	171
	Туристичний потенціал Львівської області	174
	Екотуризм як один із перспективних напрямів розвитку територіальних громад	178

ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ГЕОГРАФІЇ ТА ЕКОНОМІЦІ

Маковецька Лариса, Назарук Назар	Географічні компетентності краєзнавчих досліджень транспортної системи у шкільному курсі географії	180
Мельник Іванна, Ткачук Надія Озюк Уляна, Ткачук Надія	Використання веб-сервісу Google Maps на уроках географії	182
	Можливості використання Liveworksheets на уроках географії в умовах дистанційного навчання	184
Ткачук Надія, Тарасюк Злата Ткачук Надія	Поняття гейміфікації в освітньому процесі з географії: сутність, цілі та основні принципи	186
	Теоретичні засади моделювання дистанційного уроку географії	187
Мандрик Ірина Мандрик Ірина, Мичка Ірина	Система підготовки вчителя географії в Польщі ...	189
	Особливості використання компетентнісно орієнтованих завдань у шкільному курсі географії	192
Кулик Катерина, Потапова Алла Яресько Анна, Ткачук Надія Мельничук Максим, Лажнік Володимир Дубич Богдан, Потапова Алла Кошляцький Дмитро, Ткачук Надія	Використання електронних ресурсів для перевірки знань учнів на уроках географії	193
	Використання інтерактивних методів при вивченні загальної географії у 6 класі	194
	Особливості використання картографічного складника в шкільному курсі географії	197
	Проблеми використання штучного інтелекту учнями у закладах загальної середньої освіти	199
	Курс географії як складник шкільної медіаосвіти	200

**Поручинська Ірина,
Стельмашук Назар,
Скороход Орест
Куцевич Артур,
Поручинська Ірина
Кужель Ілля,
Мужичок Юрій**

Використання віртуальних дошок в освітньому процесі	203
Використання навчального відео на уроках географії	204
Використання інформаційно-комунікаційних технологій у позаурочний час	205

ДЛЯ НОТАТОК

Наукове видання

Суспільно-географічні чинники розвитку регіонів

Матеріали X Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції
(м. Луцьк, 15–16 травня 2025 р.)
(українською, англійською, польською мовами)

Друкується в авторській редакції.

Відповідальність за зміст публікацій
та достовірність даних несуть автори

Верстка: *В. Й. Лажнік*
Коректура: *С. О. Пугач*
Обкладинка: *Н. Бринчук*

Підписано до друку 14.05.2025 р. Формат 60x84/16.
Ум. друк. арк. 17,61. Зам. 210. Тираж 100.
Папір офсетний. Гарнітура Arial. Друк цифровий.

Видавець і виготовлювач ФОП Мажула Ю. М.
43021, м. Луцьк, вул. Винниченка, 47/35.
Тел. моб. 096 61 66 277, e-mail: y.mazhula@gmail.com
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції
серія ДК № 7662 від 07 вересня 2022 року

Суспільно-географічні чинники розвитку регіонів : матеріали
С 90 X Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції / за ред. Ю. М.
Барського та В. Й. Лажніка, м. Луцьк, 15–16 травня 2025 р. Луцьк : ФОП
Мажула Ю. М., 2025. 215 с.

ISBN 978-617-8279-53-0

У збірнику висвітлюються проблеми сучасної географічної та економічної науки, які були розглянуті на X Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції. Розкриваються питання теорії та методології географічних досліджень, регіональних економічних студій, регіонального розвитку та просторового планування, освітніх технологій у географії та економіці, а також проблеми суспільно-географічних, природно-географічних, рекреаційно-туристських досліджень Волині та прилеглих територій.

Для широкого кола фахівців, які працюють у сфері географії, економіки, державного управління, освіти, рекреації та туризму, краєзнавства. Видання також буде корисним для вчителів, аспірантів та студентів, а також усіх, хто цікавиться проблемами регіональних досліджень.

УДК 911.3.30/33(082)